

«Gregor Mendel, Kristine Bonnevie og Biologisk stasjon i Drøbak sommeren 2022: en middag på Kumlegaarden med litt kunnskap attåt»

Først foredrag på Kumlegaarden¹; så omvisning på Biologisk stasjon²; så middag på Kumlegaarden.

Dag og tid: Lørdag 13. august 2022 kl. 17:00-23:00. Oppmøte på Kumlegaarden kl. 17:00.

Bindende påmelding gjøres via epost til restaurantsjef@kumlegaarden.no; deltagerpris er kr. 998,-

(Prisen inkluderer foredrag, omvisning på Biologisk stasjon i Drøbak og middag. Det er også inkludert aperitiff, én enhet drikke til forretten og to enheter til hovedretten. (Drikke ut over dette må betales i tillegg).

Bakgrunn: Den 20. juli i år er det 200 år siden Gregor Mendel (1822–1884), den moderne genetikkers far, ble født. Dette markeres over hele verden, ikke minst i Brno i Tsjekia hvor Mendels kloster ligger. Charles Darwin (1809–1882) grunnla moderne biologi ved å presentere teorien om evolusjon ved det naturlige utvalg. Det var imidlertid Gregor Mendels teori om hvordan egenskaper arves fra forelder til avkom – det vil si genetikken – som ga oss forståelsen av hvordan Darwins evolusjonsteori kunne fungere i praksis. Darwin og Mendels lære er selve grunnsteinen i vår forståelse av alt livs evolusjon og felles opphav, og forankrer dermed mennesket som en del av naturen. Den nylig avdøde biologen E.O. Wilson framhevet at mye av hva vi mennesker gjør kan forstås ut i fra biologiske betraktninger. Wilson argumenterte for at vår evne til å verdsette kunst og kultur er en del av vår natur, selv om kunst og kultur ikke i seg selv er det. Dermed er Darwin og Mendels relevans ikke begrenset til naturvitenskapen. En feiring av Mendels vitenskapelige arbeid blir, som for Darwin, en hyllest av vitenskapen, filosofien, kulturen og menneskeheten.

Program: (i) Foredrag om Mendel og genetik: Kl. 17:00-18:45; (ii) Omvisning på Biologisk stasjon: Kl. 18:45-20:00; og (iii) Middag med meny opp mot Drøbak på 1920-tallet: Kl. 20:00-23:00.

(i) Foredragene (på Kumlegaarden):

Arrangementet vil etter (1) en kort velkomsthilsen innledes med (2) et foredrag om Mendel og hans bidrag til vitenskapen (sett gjennom tiden fra hans oppdagelse av de genetiske lover fram til i dag)³, (3) et foredrag om vitenskap, kunst og religion innen den Augustinske katolske-orden, (4) et foredrag om genetikeren Kristine Bonnevie (Norges første kvinnelige professor), (5) et foredrag om moderne genetik og genomikk (alle organismens gener), og (6) et foredrag om hva Mendels arbeid har betydd for vår forståelse av arvbare sykdommer. Dette etterfølges av (7) en presentasjon av hva vi får å spise seinere på dagen.

1. (5 min) Arne Klungland (Instituttleder ved Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, som Biologisk stasjon i Drøbak hører inn under)
2. (15 min) Nils Chr. Stenseth: Gregor Mendel, genetikken og biologien gjennom nesten 200 år
3. (20 min) Fader Jan Emil Biernat: Vitenskap, kunst og religion innen den Augustinske katolske-orden (blir gitt på tysk men med norsk simultan-oversettelse)
4. (15 min) Geir Hestmark: Biologisk stasjon i Drøbak og Kristine Bonnevie: første kvinne som ble professor i Norge
5. (15 min) Helle Tessand Baalsrud: Moderne genetik (og genomikk) og kartlegging av alt livs genomer
6. (15 min) Dag Erik Undlien: Gregor Mendel og medisinsk genetik
7. (5 min) Einar Tenden: Fra kunnskapsnytelse til bordets nytelse.

¹ <https://www.kumlegaarden.no/>

² <https://www.frogn-historielag.org/id/1600008955/>

³ Dette foredraget vil også kort beskrive hvordan Mendel, ved bruk av genetiske metoder, ble identifisert blant 5 munker som var lagt i samme kiste – og hvordan denne genetiske beskrivelsen av Mendel har gitt innblikk i genetiske sykdommer som Mendel led av.

Om foredragsholderne:

Arne Klungland er instituttleder ved Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo og forsker ved Oslo Universitetssykehus. Han har de siste årene arbeidet med reprogrammering av gener under utvikling av kjønnsceller og i det tidlige embryo (epigenetisk genregulering).

Nils Chr. Stenseth er professor i økologi og evolusjon ved Universitetet i Oslo. Han har arbeidet mye med Darwins og Mendels betydning for utviklingen av moderne evolusjonsbiologi.

Jan Emil Biernat er munk/Fader av St. Augustine-ordenen i klosteret i Brno, Tsjekkia.

Geir Hestmark er professor emeritus ved Universitetet i Oslo. Han er biolog og historiker samt forfatter av flere prisbelønte bøker.

Helle Tessand Baalsrud er postdoktor ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Hun forsker på evolusjon av gener og genomer og jobber nå med å kartlegge genomene til norske arter som en del av en storsatsing ved navn The Earth Biogenome Project Norge.

Dag Erik Undlien er professor ved Avdeling for medisinsk genetik, Oslo Universitetssykehus og Universitetet i Oslo. Han har i mange år forsket på å kartlegge arvelige årsaker til sykdom og utvikle ny diagnostikk for pasienter med arvelige sykdommer.

Einar Tenden er restaurantsjef ved restauranten Kumlegaarden og tredje generasjon i familiebedriften. Han er utdannet ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi på Universitetet i Oslo og har en mastergrad i *organisasjon, ledelse og arbeid*.

(ii) Omvisningen (v/Hans Erik Karlsen, førsteamanuensis/stasjonsbestyrer) på Biologisk stasjon i Drøbak:

Fridtjof Nansen var i 1886 på et inspirerende forskningsopphold ved den da nyetablerte marine feltstasjonen Stazione Zoologica Anthon Dohrn i Napoli. Etter hjemkomsten tok han initiativet til opprettelsen av de første norske slike enheter i Bergen i 1891 og i Drøbak i 1894. Biologisk stasjon i Drøbak (det vil si forskningsstasjonen Biologen og kursenheten Tollboden) er fortsatt i dag en viktig forskning- og undervisningsenhet for UiO, NMBU og andre FOU-enheter. Biologen-bygningen ble fredet i 2014 og utgjør en sentral del av arven etter Nansen.

(iii) Middagen (på Kumlegaarden):

Jubileumsmenyen er utformet etter inspirasjon fra Henriette Schønberg Erken og hennes monumentale verk fra 1914, *Stor kokebok*. Erken var en pioner innen husstellsaken og var kjent som «hele Norges husmor» frem til midten av 1900-tallet. I både sine verker og i sin undervisning fremholdt Erken at nordmenns alminnelige kosthold måtte være rimelig, men også næringsrikt. Hennes samlinger av oppskrifter betraktes av mange som selve grunnlaget for det moderne norske kostholdet.

Kumlegaarden har siden åpningen i mai 1989 fremmet norske husmannskosttradisjoner og forsøkt å føre deler av arven etter Erken videre inn i et nytt årtusen. Etableringen av Kumlegaarden ble til etter et ønske om å skape et sted i kontrast til 1980-tallets «jappetid»: her skulle en kunne nyte hjemmelaget mat og avslappende atmosfære i gamle, ærverdige bygninger.

Jubileumsmenyen består av aperitiff og en tre-retters meny med vin:

1. (kl. 20:00) Et glass musserende
2. Forrett: Potage de homard (hummersuppe), servert med ferskt brød og smør
3. Hovedrett: Indrefilet av hjort med kortreiste grønnsaker fra Haneborg gård i Frogn, servert med tyttebær, smørdampede mandelpoteter og enebærkremet viltsaus
4. Dessert: Ostefat med honning fra bakgården i Mendels kloster

Slutt ca. kl. 23:00

Nils Chr. Stenseth (UiO) & Einar Tenden (Kumlegaarden)
(Oslo/Drøbak 21.06.22)